

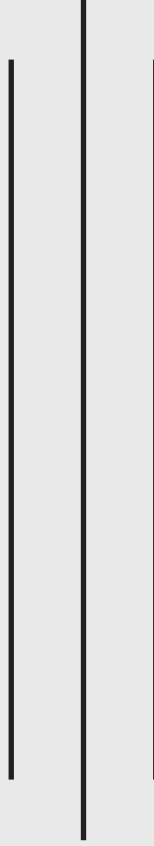
राष्ट्रिय स्टार्टअप उद्यम नीति-२०८१

National Startup Enterprise Policy, 2081 B.S.



नेपाल सरकार
Government of Nepal

राष्ट्रीय स्टार्टअप उद्यम नीति, २०८१



औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान
त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं

विषय सूची

| शीर्षक | पृष्ठ संख्या |
|---|--------------|
| पृष्ठभूमि | १ |
| विगतका प्रयास | १ |
| वर्तमान अवस्था | १ |
| समस्या, चुनौती र अवसर | २ |
| नीतिको आवश्यकता | २ |
| दूरदृष्टि | ३ |
| लक्ष्य | ३ |
| उद्देश्य | ३ |
| नीति | ३ |
| रणनीति | ४ |
| कार्यनीति | ५ |
| संस्थागत व्यवस्था | ८ |
| आर्थिक पक्ष | ११ |
| अनुगमन तथा मुल्याङ्कन | ११ |
| जोखिम | ११ |
| अनुसूची-१: स्टार्टअपसम्बन्धी शब्दावलीको परिभाषा | १२ |
| अनुसूची-२: स्टार्टअप उद्यम व्यवसायको प्राथमिकताका क्षेत्र | १३ |

National Startup Enterprise Policy, 2081 B.S.

| | |
|---|----|
| Background | 16 |
| Past Efforts | 16 |
| Current Status | 16 |
| Problem, Challenges and Opportunities | 17 |
| Necessity for the Policy | 18 |
| Vision | 18 |
| Goal | 18 |
| Objectives | 19 |
| Policy | 19 |
| Strategy | 19 |
| Strategy | 21 |
| Institutional Arrangement | 27 |
| Financial Aspects | 31 |
| Monitoring and Evaluation | 31 |
| Risk | 31 |
| Schedule-1: Definition of terminology related to startups | 32 |
| Schedule-2: Priority Areas of Startup Enterprise Business | 34 |

राष्ट्रिय स्टार्टअप उद्यम नीति, २०८१

१. पृष्ठभूमि

सूचना प्रविधिको बढ्दो प्रयोग एवम् व्यवसायको क्षेत्रमा आएको सिर्जनशील सोचका कारण नयाँ तरिकाबाट व्यवसाय गर्ने उद्यमीको सङ्ख्यामा निरन्तर वृद्धि भइरहेको छ । स्टार्टअपमा आधारित उद्यमको थालनी गर्ने र सञ्चालनमा रहेको स्टार्टअपलाई स्तरोन्नति गर्न चाहने उद्यमीलाई आवश्यक ज्ञान, सिप र प्रविधिको सहयोग गर्नका साथै वित्तीय पहुँच बढाइ स्टार्टअप अनुकूल वातावरण विकास गर्नु जरूरी छ । उपर्युक्त पृष्ठभूमिमा स्टार्टअप प्रवर्धनका लागि विद्यमान नीतिगत रिक्तता पूरा गर्न स्टार्टअपसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गरिएको छ । नीतिको कार्यन्वयनमार्फत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको आआफ्नो कार्यक्षेत्रमा स्टार्टअप उद्यम अनुकूल वातावरण निर्माण गरी अर्थतन्त्रमा योगदान दिन राष्ट्रिय स्टार्टअप उद्यम नीति, २०८१ जारी गरिएको छ ।

२. विगतका प्रयास

पन्ध्रौँ आवधिक योजना (२०७६/७७-२०८०/८१) ले स्टार्टअप व्यवसायमा संलग्न हुने युवा उद्यमीलाई व्यवसाय सुरुवात गर्न आवश्यक प्रविधि एवम् ज्ञान र सिप उपलब्ध गराउनुको साथै सहलियतपूर्ण कर्जा प्रवाह गरी वित्तीय पहुँच सुनिश्चित गर्ने कुरामा जोड दिएको छ । स्टार्टअप व्यवसायको प्रवर्धन गर्न आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि युवा उद्यमीहरूलाई परियोजना धितोमा सहलियतपूर्ण कर्जा प्रवाह गर्ने कार्यक्रम सुरुवात गरिएको छ । तीन तहका सरकार र निजीक्षेत्रबाट समेत नवीनतम ज्ञान, सिप र क्षमता भएका युवाहरूलाई व्यवसाय सञ्चालन गर्न पुँजी र प्रविधि सहयोग हुँदै आएको छ ।

३. वर्तमान अवस्था

स्टार्टअप उद्यमले उल्लेख्य मात्रामा रोजगारी सिर्जना गर्नुको साथै अर्थतन्त्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान दिएको छ । विश्वका सबैभन्दा ठूला कम्पनीमध्ये सूचना प्रविधि सम्बद्ध कम्पनी भएको तथ्यबाट स्टार्टअप प्रवर्धनमा प्रविधिको महत्त्व स्वयं स्पष्ट हुन्छ । स्टार्टअपका क्षेत्रमा एसियाली राष्ट्रले पनि निकै छिटो प्रगति गरिरहेका छन् ।

इन्टरनेट र स्मार्टफोनको प्रयोग एवम् विस्तारले नवउद्यमीहरूको ज्ञान र सूचनामा पहुँच, उद्यमशीलताप्रतिको चाख र आकर्षण तीव्र रूपमा वृद्धि भएको छ । विशेषतः विश्वव्यापीकरणको प्रभावस्वरूप प्रविधिको विकास र नवप्रवर्तनकारी परिवर्तनबाट युवालाई उद्यम व्यवसाय सुरु गर्न प्रेरणा मिलेको छ । विश्वव्यापी रूपमा उद्यमशीलता प्रवर्धनका क्षेत्रमा विकसित नवीनतम उपलब्धिलाई प्रयोग गर्न नेपाली युवा पनि सक्षम र उत्प्रेरित छन् । स्टार्टअप व्यवसायमा स्वपुँजी वा ऋणमा लगानी गर्न केही मात्रामा भएपनि भन्चर

क्यापिटल, प्राइभेट इक्विटी तथा इन्भेष्टमेण्ट कम्पनीहरू स्थापित भएका छन् । सरकारी तवरबाट स्टार्टअप व्यवसायलाई प्रवर्धन गर्न नेपाल सरकारका विभिन्न निकायमार्फत स्टार्टअपसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका छन् ।

४. समस्या, चुनौती र अवसर

स्टार्टअप व्यवसायलाई सहजीकरण तथा नियमन गर्न कानुनको अभाव, स्टार्टअपको अवधारणा एवम् बुझाइमा अस्पष्टता, सम्भाव्य लगानीकर्ताको न्यून उपस्थिति, सरकार तथा अन्य सरोकारवालाबाट प्राप्त हुनुपर्ने छुट, सुविधा, सहूलियत र प्रोत्साहनको कमीलगायतका कारणले स्टार्टअप व्यवसायलाई अपेक्षित रूपमा प्रवर्धन गर्न सकिएको छैन । सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट उद्यमीको नवप्रवर्तनकारी सोचलाई प्रवर्धन गर्न सञ्चालित कार्यक्रम एकीकृत एवम् प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन हुन नसक्नु, सरकारले घोषणा गरेको प्रतिस्पर्धी कोष (Challenge Fund) कार्यान्वयनमा आउन नसक्नु, व्यवसाय सुरु गर्न बिउ पुँजी (Seed Money) कम हुनु एवम् उद्यम संवर्धन केन्द्र (Business Incubation Centre) संस्थागत हुन नसक्नुले स्टार्टअप व्यवसायले अपेक्षित गति लिन सकेको छैन ।

स्टार्टअप उद्यमीलाई नवीन प्रविधि तथा बजार मूल्य शृङ्खलासँग आबद्ध गराउन सकिएको छैन । स्टार्टअप पर्यावरण (Startup Ecosystem) का लागि अत्यावश्यक हुने प्रशिक्षक (Mentor), उद्यम संवर्धक (Business Incubator), गतिप्रदायक (Accelerator), लगानीकर्ता र स्टार्टअपबिच आपसी समन्वय र साभेदारीको कमी रहेको छ । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट कर्जा प्राप्त गर्न लामो र भन्कटिलो प्रक्रिया, अचल सम्पति धितो राख्नु पर्ने व्यवस्था एवम् उच्च ब्याजदर स्टार्टअपका लागि बाधक हुने गरेको छ ।

मुलुकले सङ्घीय शासन प्रणाली अवलम्बन गरेपश्चात् उद्योग तथा व्यवसाय दर्ता प्रदेश र स्थानीय तहमा समेत हुनु, कानुन र संस्थागत संरचनाहरूको स्थायी प्रबन्ध हुनु, वित्तीय क्षेत्रको दायरा फराकिलो हुनु, उद्यम र रोजगारी सिर्जना सरकारको उच्च प्राथमिकतामा पर्नु, औद्योगिक पूर्वाधारको विकास र विस्तार हुनुकासाथै युवा जनशक्ति प्रविधिमैत्री भएको कारण स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धनको सम्भावना उच्च रहेको छ ।

५. नीतिको आवश्यकता

सिर्जनशील व्यक्तिको नवीन सोच र अवधारणालाई स्टार्टअप उद्यम व्यवसायमा रूपान्तरण गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारको आवधिक योजनाले राखेका उद्देश्य, वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेटमार्फत घोषणा भएका कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न स्पष्ट मार्गदर्शनको आवश्यकता महसुस भएको छ। तीनै तहका सरकार र निजी क्षेत्रबाट विभिन्न रूपमा सञ्चालित स्टार्टअप कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित गरी उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्दै उत्पादन

वृद्धि तथा रोजगारी सिर्जना गर्नु आवश्यक छ । आर्थिक विकासका क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गरी दिगो र उत्थानशील अर्थतन्त्र निर्माणमा योगदान पुऱ्याउन स्टार्टअप उद्यमसम्बन्धी छुट्टै नीति आवश्यक हुन पगेको छ ।

६. दुरदृष्टि

नवप्रवर्तनकारी एवम् सिर्जनशील सोचमार्फत उद्यमशीलता विकास ।

७. लक्ष्य

उद्यमशीलताको माध्यमबाट उत्पादन एवम् रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने ।

८. उद्देश्य

यस नीतिका उद्देश्य देहायबमोजिम रहेका छन्:

- ८.१. स्टार्टअप पर्यावरणको निर्माण गरी रोजगारी सिर्जनामार्फत उत्पादन वृद्धि गर्नु,
- ८.२. स्वदेशी तथा विदेशी लगानीमा स्टार्टअप उद्यमको स्थापना तथा सञ्चालनलाई प्रोत्साहित गर्नु,
- ८.३. नवप्रवर्तनमार्फत उद्यमशीलताको विकास गर्न साभेदारी प्रवर्धन गर्नु,
- ८.४. स्टार्टअप उद्यमलाई बढावा दिन वित्तीय प्रोत्साहन तथा पहुँच अभिवृद्धि गर्नु ।

९. नीति

माथिका उद्देश्यहरू प्राप्तिका लागि देहायबमोजिमका नीतिहरू अवलम्बन गरिनेछः

- ९.१. स्टार्टअपको पर्यावरण निर्माणको लागि कानुनी, संस्थागत तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने । (उद्देश्य ८.१ सँग सम्बन्धित)
- ९.२. स्टार्टअपमा आधारित उद्यमशीलता विकास गरी रोजगारी सिर्जनामार्फत उत्पादन वृद्धि गर्ने । (उद्देश्य ८.१ सँग सम्बन्धित)
- ९.३. स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धनको लागि स्वदेशी तथा विदेशी लगानीलाई प्रोत्साहित गर्ने । (उद्देश्य ८.२ सँग सम्बन्धित)
- ९.४. स्टार्टअप उद्यमको विकासको लागि तीन तहका सरकार, प्राञ्जिक संस्था तथा निजी क्षेत्रबीच सहकार्य गर्ने । (उद्देश्य ८.३ सँग सम्बन्धित)
- ९.५. स्टार्टअप उद्यमलाई प्रतिस्पर्धी तथा सबल बनाउन वित्तीय औजारहरूको उपयोग गर्ने । (उद्देश्य ८.४ सँग सम्बन्धित)
- ९.६. स्टार्टअप उद्यमको विकास गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत सुनिश्चितताको लागि छुट्टै कोषको व्यवस्था गर्ने । (उद्देश्य ८.४ सँग सम्बन्धित)

१०. रणनीति

१०.१ स्टार्टअपको पर्यावरण निर्माणको लागि कानुनी, संस्थागत तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने ।

१०.१.१ औद्योगिक व्यवसायसँग सम्बन्धित विद्यमान कानूनहरूलाई स्टार्टअप उद्यम व्यवसायमैत्री हुने गरी संशोधन र नयाँ कानून तर्जुमा गरिनेछ ।

१०.१.२ स्टार्टअप उद्यम व्यवसाय प्रवर्धन गर्न संस्थागत व्यवस्था र आवश्यक पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।

१०.२ स्टार्टअपमा आधारित उद्यमशीलता विकास गरी रोजगारी सिर्जनामार्फत उत्पादन वृद्धि गर्ने ।

१०.२.१ स्टार्टअप पर्यावरण निर्माण गर्न उद्यम संवर्धन केन्द्र, गतिप्रदायक कार्यक्रमको सञ्चालन, स्रोत व्यक्ति, प्रशिक्षकको आपूर्ति र क्षमता विकासमा सहजीकरण गरिनेछ ।

१०.२.२ स्टार्टअप उद्यमलाई प्रवर्धन गर्न क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा भएका अध्ययन, अनुसन्धान र असल अभ्यासलाई आन्तरिकीकरण गरिनेछ ।

१०.२.३ स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धन गरी देशभित्रै रोजगारीका अवसर सिर्जना गरिनेछ ।

१०.३ स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धनको लागि स्वदेशी तथा विदेशी लगानीलाई प्रोत्साहित गर्ने ।

१०.३.१ स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धन गर्न प्रत्यक्ष विदेशी लगानी र गैरआवासीय नेपालीको लगानी आकर्षित गर्नुका साथै यस्ता उद्यमलाई पुँजी बजारमा प्रवेशका लागि सहज गराउन सम्बन्धित कानूनमा परिमार्जन गरिनेछ ।

१०.४ स्टार्टअप उद्यमको विकासको लागि तीन तहका सरकार, प्राञ्जिक संस्था तथा निजी क्षेत्रबिच सहकार्य गर्ने ।

१०.४.१ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह, निजी क्षेत्र, वित्तीय संस्था, विश्वविद्यालय, उद्यम संवर्धन केन्द्रलगायतका संस्थाद्वारा सञ्चालित नवप्रवर्तन कार्यक्रमहरूबिच आपसी समन्वय, सहयोग, सहकार्य र साभेदारी विकास गरिनेछ ।

१०.५ स्टार्टअप उद्यमलाई प्रतिस्पर्धी तथा सबल बनाउन वित्तीय औजारहरूको उपयोग गर्ने ।

१०.५.१ स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धन गर्न कर छुट, बिउ पुँजीको व्यवस्था, सहूलियतपूर्ण ऋण, निर्यातमा नगद अनुदान, प्राविधिक सहयोगलगायतका वित्तीय तथा गैरवित्तीय सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।

१०.६ स्टार्टअप उद्यमको विकास गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत सुनिश्चितताको लागि छुट्टै कोषको व्यवस्था गर्ने ।

१०.६.१ स्टार्टअप उद्यम गर्ने उद्यमीहरूलाई वित्तीय सहयोग गर्ने उद्देश्यले "नेपाल स्टार्टअप कोष" नामको एक छुट्टै कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

११. कार्यनीति

- ११.१ औद्योगिक व्यवसायसँग सम्बन्धित विद्यमान कानुनहरूलाई स्टार्टअप उद्यम व्यवसायमैत्री हुने गरी संशोधन र नयाँ कानुन तर्जुमा गरिनेछ ।
- ११.१.१ स्टार्टअप उद्यमसम्बन्धी व्यवस्थालाई विद्यमान औद्योगिक व्यवसाय कानुनमा समावेश गरिनेछ ।
- ११.१.२ स्टार्टअपमा लगानी बढाउन व्यवसाय दर्ता र बहिर्गमनलाई सरल एवम् सहज हुने गरी कानुनमा परिमार्जन गरिनेछ ।
- ११.१.३ प्राइभेट इक्विटी फण्ड, भेञ्चर क्यापिटल र क्राउड फण्डिङबाट स्टार्टअप व्यवसायमा लगानीको अनुकूल वातावरण निर्माण गर्न प्रचलित कानुनमा परिमार्जन गरिनेछ ।
- ११.१.४ स्टार्टअप व्यवसायले पुँजी बजारबाट प्राथमिक सेयर निष्कासन गर्न पुरा गर्नुपर्ने सर्तमा सहज हुने गरी धितोपत्र ऐनलगायतका अन्य सम्बद्ध कानुनमा आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ११.२ स्टार्टअप उद्यम व्यवसाय प्रवर्धन गर्न संस्थागत व्यवस्था र आवश्यक पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।
- ११.२.१ स्टार्टअप उद्यमलाई प्रवर्धन गर्न नवप्रवर्तन केन्द्र (Innovation Center) सञ्चालन तथा उद्यमशीलता प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११.२.२ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा स्टार्टअप उद्यमको दर्ता, नवीकरण, स्तरोन्नति, एकीकरण, खारेजी, एवम् नियमन गर्न आवश्यक संस्थागत क्षमता विकास गरिनेछ ।
- ११.२.३ स्टार्टअपसम्बन्धी कार्यलाई प्रवर्धन गर्न छुट्टै 'स्टार्टअप नेपाल' नामक पोर्टल विकास गरिनेछ । पोर्टलमार्फत तीन तहका सरकार, प्राज्ञिक संस्था, विश्वविद्यालय र निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित स्टार्टअप कार्यक्रमसँग तादात्म्यता हुने गरी स्टार्टअप उद्यमलाई अनलाइन सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ११.२.४ स्टार्टअप व्यवसायलाई औद्योगिक ग्राम, औद्योगिक क्षेत्र, विशेष आर्थिक क्षेत्र तथा अन्य सम्भाव्य क्षेत्रमा जग्गा र पूर्वाधार संरचना उपलब्ध गराउन प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ११.३ स्टार्टअप पर्यावरण निर्माण गर्न उद्यम संवर्धन केन्द्र, गतिप्रदायक कार्यक्रमको सञ्चालन, स्रोत व्यक्ति, प्रशिक्षकको आपूर्ति र क्षमता विकासमा सहजीकरण गरिनेछ ।
- ११.३.१ उद्यम संवर्धन केन्द्रको स्थापना, पूर्वाधार विकास, वित्तीय सहयोग, व्यवस्थापन र क्षमता विकासमा आवश्यक समन्वय, सहयोग र सहजीकरण गरिनेछ ।
- ११.३.२ स्टार्टअपको स्तरोन्नतिको लागि गतिप्रदायक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११.३.३ स्टार्टअप पर्यावरण निर्माण गर्न स्वदेशी तथा विदेशी टुला कम्पनी, विश्वविद्यालय, वित्तीय स्रोत प्रवाह गर्ने संस्था, सेवा प्रदायक, अनुसन्धानमूलक संस्था, व्यावसायिक तथा सहयोगी संस्थाबिच समन्वय र सहकार्यका लागि सहजीकरण गरिनेछ ।

- ११.३.४ स्टार्टअप पर्यावरणलाई प्रभावकारी बनाउन स्रोत व्यवस्थापन, प्रशिक्षकको आपूर्ति र क्षमता विकासमा सहयोग र सहजीकरण गरिनेछ ।
- ११.४ स्टार्टअप उद्यमलाई प्रवर्धन गर्न क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा भएका अध्ययन, अनुसन्धान र असल अभ्यासलाई आन्तरिकीकरण गरिनेछ ।
- ११.४.१ स्टार्टअप उद्यम व्यवसायलाई प्रवर्धन गर्न राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा स्थापित असल अभ्यासबाट लाभ लिन अध्ययन एवम् अनुसन्धान गरिनेछ ।
- ११.४.२ नेपाल र अन्य देशका स्टार्टअप उद्यमबिचमा पारस्परिक सम्बन्ध विकासका लागि उपलब्ध ज्ञान, सिप, प्रविधि र अनुभवको आदानप्रदान गर्न द्विपक्षीय, क्षेत्रीय एवम् बहुपक्षीय संवाद तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११.४.३ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा आयोजना हुने स्टार्टअप उद्यमसम्बन्धी कार्यक्रममा स्टार्टअप उद्यमीको सहभागितालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ११.५ स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धन गरी देशभित्रै रोजगारीका अवसर सिर्जना गरिनेछ ।
- ११.५.१ स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धन गरी रोजगारीको अवसर विस्तार गरिनेछ। धेरै रोजगारी सिर्जना गर्ने र स्तरोन्नति हुन सक्ने सम्भावना भएका व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ११.५.२ वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाको सिप, क्षमता, पुँजी तथा व्यावसायिकताको प्रयोग गरी रोजगारीका थप अवसर सिर्जना गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
- ११.५.३ सूचना प्रविधि विकास र उपयोगमा सहूलियत एवम् प्रोत्साहन प्रदान गरिनेछ ।
- ११.५.४ विश्वविद्यालयबाट स्नातक गरेका विद्यार्थीलाई स्टार्टअप उद्यमको स्थापना एवम् सञ्चालनमा प्रोत्साहित गरी युवा स्वरोजगारी प्रवर्धन गरिनेछ ।
- ११.६ स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धन गर्न प्रत्यक्ष विदेशी लगानी र गैरआवासीय नेपालीको लगानी आकर्षित गर्नुका साथै यस्ता उद्यमलाई पुँजी बजारमा प्रवेशका लागि सहज गराउन सम्बन्धित कानूनमा परिमार्जन गरिनेछ ।
- ११.६.१ स्टार्टअप उद्यममा प्रत्यक्ष विदेशी लगानीलाई अभिवृद्धि गर्न हाल कायम रहेको लगानीको न्यूनतम सीमाको पुनरावलोकन गरिनेछ ।
- ११.६.२ स्टार्टअप उद्यम असफल भइ दामासाही वा विघटन हुने अवस्थामा भेञ्चर क्यापिटल, प्राइभेट इक्विटी तथा इन्भेष्टमेन्ट कम्पनीको लगानीको सुरक्षित व्यवस्थापनको लागि क्रेडिट ग्यारेण्टी योजना सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ११.६.३ स्टार्टअप उद्योगमा लगानी गर्ने प्राइभेट इक्विटी फण्डलाई पुँजी बजारमा प्रवेश गर्न अनुमति दिने सर्त तथा प्रक्रियामा सरलीकरण गरिनेछ ।
- ११.६.४ प्राइभेट इक्विटी र भेन्चर क्यापिटलका हकमा एक पटक नेपालमा लगानी गर्न स्वीकृति प्राप्त भइ विदेशी लगानीबाट आर्जित रकमबाट स्टार्टअप व्यवसायमा पुनःलगानी गर्दा विदेशी लगानीको सीमा आकर्षित नहुने र स्वीकृति आवश्यक नपर्ने कानुनी व्यवस्था गरिनेछ ।

- ११.७ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह, निजी क्षेत्र, वित्तीय संस्था, विश्वविद्यालय, उद्यम संवर्धन केन्द्रलगायतका संस्थाद्वारा सञ्चालित नवप्रवर्तन कार्यक्रमहरूबिच आपसी समन्वय, सहयोग, सहकार्य र साभेदारी विकास गरिनेछ ।
- ११.७.१ सङ्घ, प्रदेश एवम् स्थानीय तहमा निजीक्षेत्र, प्राज्ञिक संस्था, विश्वविद्यालय र अनुसन्धान संस्थाको लागत साभेदारी हुने गरी उद्यम संवर्धन केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११.७.२ तीन तहका सरकारबिच स्टार्टअप उद्यम व्यवसाय प्रवर्धनका लागि स्रोत व्यवस्थापन, क्षमता विकास तथा बजार पहुँच विस्तारमा समन्वय, सहकार्य र साभेदारी विकास गरिनेछ ।
- ११.७.३ स्टार्टअप उद्यम गर्न चाहने सम्भावित उद्यमी र स्टार्टअपमा सफलता हासिल गरिसकेका उद्यमीबिच असल अभ्यास, ज्ञान र अनुभवको आदानप्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११.७.४ सफल स्टार्टअप उद्यमी, स्टार्टअप पर्यावरण विकासमा अतुलनीय योगदान पुऱ्याउने व्यक्ति, उत्कृष्ट उद्यम संवर्धन केन्द्र, गतिप्रदायक र प्रशिक्षकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ११.७.५ स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्धनका लागि स्टार्टअप तथा उद्यम संवर्धन केन्द्रसम्बन्धी कार्यमा संलग्न सरकारी निकाय, प्राज्ञिक संस्था, विश्वविद्यालय र अनुसन्धान तथा विकासमा संलग्न संस्थाबिच सिकाइ आदानप्रदान गर्न सञ्जाल निर्माण गरिनेछ ।
- ११.८ स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धन गर्न कर छुट, बिउ पुँजीको व्यवस्था, सहूलियतपूर्ण ऋण, निर्यातमा नगद अनुदान, प्राविधिक सहयोगलगायतका वित्तीय तथा गैरवित्तीय सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ११.८.१ स्टार्टअप उद्यमीलाई प्रदान गरिने छुट, सुविधा, सहूलियत र प्रोत्साहनका सम्बन्धमा स्पष्ट कानुनी व्यवस्था गरिनेछ ।
- ११.८.२ विद्यमान स्टार्टअपको कारोबारलाई स्तरोन्नति गरी व्यवसायको विकास र विस्तार गर्न पूर्वाधार विकास र वित्तीय सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- ११.८.३ स्टार्टअप उद्यमको दर्ता, नवीकरण एवम् औद्योगिक सम्पत्तिको दर्तामा लाग्ने शुल्क तथा दस्तुरमा छुट दिइनेछ ।
- ११.८.४ स्टार्टअप उद्यमको संस्थापकका साथै एन्जल इन्भेष्टर, भेन्चर क्यापिटल र इक्विटी इन्भेष्टरले लगानी सुरु गरेको मितिदेखि बढीमा पाँच वर्षसम्म आफ्नो नामको सेयर विक्री गर्न चाहेमा यस्तो सेयर विक्री गर्दा भुक्तानी गर्नुपर्ने पुँजीगत लाभकर छुटका लागि कानुनमा सुधार गरिनेछ ।
- ११.८.५ स्टार्टअप उद्यम प्रवर्धन गर्न बिउ पुँजी, जनशक्ति विकास, परामर्श तथा प्राविधि सहयोग, सहूलियतपूर्ण ऋण, निर्यातमा नगद अनुदानलगायत अन्य उद्यमलाई प्रदान गरेका सहूलियत तथा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।

११.८.६ स्टार्टअप उद्यम स्थापना भएको दश वर्षसम्म आयकरमा छुट दिने व्यवस्था गरिनेछ ।

११.८.७ स्टार्टअप व्यवसायमा सहज रूपमा वित्तीय स्रोतको प्रबन्ध गर्न बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट सहुलियतपूर्ण ब्याजदरमा कर्जा उपलब्ध गराउने व्यवस्थाका साथै बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह हुने कर्जाको निश्चित प्रतिशत स्टार्टअप उद्यममा लगानी गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

११.९ स्टार्टअप उद्यम गर्ने उद्यमीहरूलाई वित्तीय सहयोग गर्ने उद्देश्यले "नेपाल स्टार्टअप कोष" नामको एक छुट्टै कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

११.९.१ नेपाल सरकारले सङ्घीय तहमा स्टार्टअप उद्यमीलाई वित्तीय सहयोग गर्ने उद्देश्यले "नेपाल स्टार्टअप कोष" नामक एक छुट्टै कोषको व्यवस्था गर्नेछ ।

११.९.२ नेपाल स्टार्टअप कोषबाट स्टार्टअप उद्यमलाई परियोजना धितोमा सहुलियतपूर्ण स्टार्टअप कर्जा उपलब्ध गराइनेछ । सङ्घीय सरकार एवम् विकास सभ्भेदारबाट स्टार्टअपको प्रवर्धन र विकासका लागि गरिने लगानी "नेपाल स्टार्टअप कोष" मार्फत एकद्वार प्रणालीबाट गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

११.९.३ प्रतिस्पर्धाका आधारमा सम्भाव्य स्टार्टअप उद्यमी व्यवसायीले पेस गरेको परियोजना प्रस्तावमा नवप्रवर्तनकारी सोच, व्यवसायको तीव्र वृद्धि वा विस्तारको सम्भाव्यता, उत्पादन हुने वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर र बजार पहुँच विषयको व्यावसायिक परीक्षण गर्न आवश्यक पर्ने निश्चित प्रतिशत रकम स्टार्टअप कोषबाट उपलब्ध गराइनेछ ।

११.९.४ प्रचलित औद्योगिक व्यवसाय ऐनमा तोकेबमोजिमका उद्योगले हरेक आर्थिक वर्ष आर्जन गरेको खुद मुनाफाबाट संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व वहनका लागि गर्नुपर्ने खर्चको क्षेत्र निर्धारण गर्दा स्टार्टअप कोषलाईसमेत समावेश गरिनेछ ।

११.९.५ प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले आआफ्नो कार्यक्षेत्रमा स्टार्टअप कोष स्थापना गरी स्टार्टअप उद्यम संवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्नेछन् ।

१२. संस्थागत व्यवस्था

१२.१. नेपाल स्टार्टअप परिषद्

स्टार्टअप उद्यमको प्रवर्द्धन तथा विकास गर्न, स्टार्टअप उद्यम सञ्चालनमा देखिएका समस्या समाधान सहित स्टार्टअपको अवधारणालाई नवउद्यमी र युवा वर्गमा स्थापित गर्न समन्वय र सहजीकरणका लागि उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रीको अध्यक्षतामा नेपाल स्टार्टअप परिषद् रहनेछ:-

| | |
|--|---------|
| (क) मन्त्री, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय | अध्यक्ष |
| (ख) सदस्य, राष्ट्रिय योजना आयोग (उद्योग क्षेत्र हेर्ने) | सदस्य |
| (ग) गभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक | सदस्य |
| (घ) सचिव, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय (उद्योग हेर्ने) | सदस्य |

| | |
|---|------------|
| (ङ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय | सदस्य |
| (च) सचिव, कृषि तथा पशुपन्छी बिकास मन्त्रालय | सदस्य |
| (छ) सचिव, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय | सदस्य |
| (ज) सचिव, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय | सदस्य |
| (झ) युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय | सदस्य |
| (ञ) सचिव, वन तथा वातावरण मन्त्रालय | सदस्य |
| (ट) प्रदेश सचिव, सातै प्रदेश सरकारको उद्योग क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालय | सदस्य |
| (ठ) अध्यक्ष, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ | सदस्य |
| (ड) अध्यक्ष, नेपाल उद्योग परिसंघ | सदस्य |
| (ण) अध्यक्ष, नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ | सदस्य |
| (त) अध्यक्ष, महिला उद्यमी महासंघ नेपाल | सदस्य |
| (थ) स्टार्टअप तथा उद्यमशीलता क्षेत्रमा क्रियाशील व्यक्तिहरुमध्ये मन्त्रालयले मनोनयन गरेका एक जना महिला सहित विज्ञ दुई जना | सदस्य |
| (द) महाशाखा प्रमुख, औद्योगिक तथा लगानी प्रवर्द्धन महाशाखा, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय | सदस्य |
| (ध) कार्यकारी प्रमुख, औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान | सदस्य सचिव |

१२. २ नेपाल स्टार्टअप परिषद् सम्बन्धी अन्य व्यवस्था

- (क) परिषदले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित विषय विज्ञ, प्राज्ञिक संस्थाको प्रतिनिधि, निजी क्षेत्रका अन्य संस्था, नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृत कर्मचारीलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।
- (ख) परिषदको बैठक आवश्यकता अनुसार जुनसुकै बखत बस्न सक्नेछ ।
- (ग) परिषदको सदस्य सचिवले समितिको अध्यक्षसँग परामर्श गरी बैठकमा पेश हुने कार्यसूची निर्धारण गरी सोको जानकारी बैठक बस्नु भन्दा कम्तीमा चौबीस घण्टा अगावै सबै सदस्यलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (घ) परिषदको बैठकमा निर्णयको लागि पेश हुने कुनै कार्यसूचीको सम्बन्धमा कुनै सदस्यको निजी सरोकार वा स्वार्थ रहेको भएमा त्यस्तो कार्यसूचीका सम्बन्धमा हुने निर्णय प्रक्रियामा निजले भाग लिन हुँदैन ।
- (ङ) परिषदले स्टार्टअप सम्बन्धी कुनै खास विषयमा अध्ययन अनुसन्धान तथा विशेष प्रयोजनका लागि विज्ञहरु समेत रहने गरी सदस्यहरु मध्येबाट आवश्यकता अनुसार समिति/उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (च) परिषदले गरेका निर्णय अध्यक्ष र सदस्य सचिवले प्रमाणित गरी राख्नु पर्नेछ ।
- (छ) परिषदको सचिवालय औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठानको केन्द्रिय कार्यालय, काठमाण्डौंमा रहनेछ ।
- (ज) परिषदको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१२.३. नेपाल स्टार्टअप परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल स्टार्टअप परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) स्टार्टअप उद्यम सम्बन्धी नीतिको समीक्षा, पुनरावलोकन, समयानुकूल सुधार, ऐन नियमहरूको तर्जुमा गर्न मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्ने एवं कार्यान्वयनमा नीतिगत सहजीकरण र मार्गनिर्देशन गर्ने,
- (ख) स्टार्टअप नीतिको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सरोकारवालाबीच समन्वय, सहजीकरण र सहयोग वृद्धि गर्ने,
- (ग) स्टार्टअप सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायलाई स्टार्टअपका विभिन्न क्षेत्र/उपक्षेत्रहरूमा लक्ष्य तोकिदिने, सो उपर समिक्षा गर्ने गराउने र सो क्षेत्रको समग्र मुल्याङ्कन तथा लेखाजोखा गरी नेपाल सरकारलाई सुभावा प्रदान गर्ने,
- (घ) नेपाल स्टार्टअप कोषको सञ्चालनका लागि स्रोतको परिचालन गर्ने,
- (ङ) स्टार्टअप सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

१२.४. नेपाल स्टार्टअप बोर्ड

यस नीतिको समग्र उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न, स्टार्टअप अनुकूल पर्यावरण निर्माण गर्न र नवप्रवर्तनलाई प्रोत्साहन गर्न राष्ट्रियस्तरमा देहायबमोजिमको नेपाल स्टार्टअप बोर्ड रहनेछः

- (क) कार्यकारी प्रमुख, औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान संयोजक
- (ख) उपनिर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैङ्क सदस्य
- (ग) स्टार्टअप क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी बोर्डले मनोनयन गरेको कम्तिमा एकजना महिलासहित दुई जना सदस्य
- (घ) बोर्डबाट मनोनयन भएबमोजिम वाणिज्य बैङ्कबाट प्रतिनिधित्व हुने दुई जना सदस्य
- (ङ) विश्वविद्यालयमा उद्यमशीलता तथा नवप्रवर्तनसम्बन्धी अध्ययन, अध्यापन तथा अनुसन्धानको क्षेत्रमा क्रियाशील दुई जना विज्ञ सदस्य
- (च) संयोजकले तोकेको औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठानको अधिकृत सदस्य सचिव

बोर्डले आवश्यक ठानेमा उद्योग वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित छाता सङ्गठनका स्टार्टअप हेर्ने प्रतिनिधि र स्टार्टअप क्षेत्रका विज्ञलाई बोर्डको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

१२.५. नेपाल स्टार्टअप बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल स्टार्टअप बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) नीति, कानून एवम् मापदण्ड तर्जुमा तथा परिमार्जन गर्नु परेमा मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने;
- (ख) स्टार्टअप उद्यम छनौटको लागि मापदण्ड निर्धारण, सूचना प्रकाशन, उद्यम छनौट तथा सिफारिस गर्ने;

- (ग) नवप्रवर्तन तथा उद्यम संवर्धन केन्द्रको स्थापनाको सहजीकरण एवं गतिप्रदायकको वर्गीकरण तथा प्रमाणीकरण गर्ने;
- (घ) स्टार्टअपलाई अनुशिक्षण गर्न प्रशिक्षकको मापदण्ड र योग्यता निर्धारण गर्ने, प्रशिक्षकको प्रमाणीकरण, प्रत्यायन तथा उत्कृष्ट प्रशिक्षकको वर्गीकरण गर्ने;
- (ङ) प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, निजीक्षेत्र र प्राज्ञिक संस्थाका स्टार्टअप हेर्ने निकाय र उद्यम संवर्धन केन्द्र, गतिप्रदायक, प्रशिक्षक र अन्य साभेदारहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सहजीकरण र समन्वय गर्ने;
- (च) प्राज्ञिक संस्था वा उद्योग व्यवसायसम्बन्धी प्रतिष्ठानलाई गतिप्रदायकको रूपमा कार्य गर्न सहजीकरण एवं प्रोत्साहन गर्ने;
- (छ) नेपाल स्टार्टअप कोषको सञ्चालन एवं स्रोत व्यवस्थापनमा आवश्यक समन्वय गर्ने;
- (ज) स्टार्टअप क्षेत्रको सुविधा एवं सहूलियतसम्बन्धी गुनासो तथा समस्या समाधान गर्ने;
- (झ) स्टार्टअपसम्बन्धी अनुकूल पर्यावरण सञ्चालन गर्न केन्द्रीय निकायका रूपमा कार्य सम्पादन गर्ने;
- (ञ) बोर्डले सम्पादन गरेका काम कारबाहीको बारेमा मन्त्रालयलाई प्रतिवेदन गर्ने ।

१३. आर्थिक पक्ष

नेपाल स्टार्टअप कोषमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम र अर्थ मन्त्रालयको सहमतिमा वैदेशिक सहयोगबाट प्राप्त रकम रहनेछ । नीतिको कार्यान्वयन गर्नका लागि तीनै तहको सरकारले आफ्नो कार्यक्षेत्रको लागि बजेट व्यवस्था गर्न सक्नेछन् ।

१४. अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

नीतिको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि सहजता प्रदान गर्न कार्ययोजना बनाइ लागु गरिनेछ । यस नीतिको कार्यान्वयनको अवस्था, अपेक्षित प्रतिफल र उद्देश्यहरू हासिल भए नभएको अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने जिम्मेवारी उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको हुनेछ । अनुगमन र मुल्याङ्कनका लागि सहभागितामूलक अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ । यस नीतिको प्रत्येक पाँच वर्षमा पुनरावलोकन गरिनेछ । प्रदेश र स्थानीय तहका स्टार्टअप उद्यमको अनुगमन र मुल्याङ्कन सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहबाट समेत गर्न सकिनेछ ।

१५. जोखिम

मुलुकको आर्थिक विकासमा स्टार्टअप उद्यमको योगदान महत्त्वपूर्ण भए तापनि कानुन तर्जुमा, संशोधन र परिमार्जन, स्टार्टअप पूर्वाधार र पर्यावरणको प्रभावकारिता, सरकारको प्राथमिकता, नेपाल स्टार्टअप कोषमा रकमको प्रत्याभूति, स्टार्टअप कार्यान्वयन अभियानमा प्रभावकारितालागायतका विषयमा ध्यान पुऱ्याउन नसकेमा प्रस्तुत नीति कार्यान्वयनमा जोखिम सिर्जना हुन सक्दछ ।

अनुसूची-१

स्टार्टअपसम्बन्धी शब्दावलीको परिभाषा

- (क) स्टार्टअप उद्यम: वस्तु, सेवा र प्रक्रियाको विकास, उत्पादन, सञ्चालन र वितरणमा नवीन अन्वेषण एवम् सिर्जनशील सोचको प्रयोग गरी व्यवसायको रूपमा सञ्चालन भएका र स्तरोन्नतिको सम्भावना रहेका उद्यमलाई स्टार्टअप उद्यम भनिन्छ। स्टार्टअप उद्यमले सूचना प्रविधिको उपयोग एवम् सिर्जनशील सोचको प्रयोग भएको उद्यम वा व्यवसायसमेतलाई जनाउँछ। स्टार्टअप उद्यमका देहायबमोजिमका विशेषता हुन्छन्:
- (अ) उद्यम व्यवसाय दर्ता भइ दश वर्ष ननाघेको;
- (आ) प्राइभेट फर्म, साभेदारी फर्म, कम्पनी वा सहकारी संस्था उद्योगको रूपमा दर्ता गर्ने निकायमा दर्ता भएको;
- (इ) स्थापना भएपछिको कुनै आर्थिक वर्षमा वार्षिक कारोबार पन्ध्र करोड ननाघेको;
- (ई) विगतको उद्यम व्यवसायसँग नगाभिइ वा नटुक्रिइ नयाँ उद्यम व्यवसाय गरेको;
- (उ) नवीन एवम् सिर्जनशील सोचलाई उद्यम व्यवसायको रूपमा रूपान्तरण गरी तीव्र वृद्धिको सम्भावना भएको ।
- (ख) क्राउड फण्डिङ: कुनै विशेष कार्य वा प्रयोजनको लागि धेरै मानिसहरूसँग थोरै थोरै रकम र छोटो समयको लागि चन्दा वा आर्थिक सहयोगको रूपमा रकम बन्दोबस्त गर्ने कार्यलाई क्राउड फण्डिङ भनिन्छ। यस्तो फण्ड प्रायजसो परिवार, साथीभाइ, उपभोक्ता तथा लगानीकर्ताहरूबाट अनलाइन माध्यमबाट उठाउने गरिन्छ।
- (ग) गतिप्रदायक कार्यक्रम: व्यवसाय सञ्चालन गरिसकेका स्टार्टअपहरू मध्येबाट भविष्यमा तीव्र वृद्धिको सम्भावना भएका तर हाल रूग्ण अवस्थामा रही न्यून उत्पादन भएका स्टार्टअपहरूलाई आवश्यक पर्ने सबै प्रकारको सहयोग उपलब्ध गराइ गतिमान बनाउने कार्यक्रमहरूलाई जनाउँछ।
- (घ) प्राइभेट इक्विटी फण्ड: प्राइभेट इक्विटी फण्ड भन्नाले स्टार्टअप उद्यमको उद्देश्य प्राप्तिको लागि सर्वप्रथम स्वपुँजी वा साधारण सेयरमा परिवर्तनीय धितोपत्र वा ऋणको स्वस्व भएको उपकरण (डेब्ट इन्सट्रुमेन्ट) वा ऋण वा स्वपुँजीसँग सम्बन्धित अन्य उपकरणमा लगानी गर्ने कोष वा लगानी गर्ने कम्पनीका साभेदारहरूको इच्छाबमोजिम लगानी गर्ने कोष सम्फनु पर्छ । ऋणको स्वस्व भएको उपकरण वा ऋणमा गरिने लगानी रकमको प्रतिशत बोर्डले तोकेबमोजिम हुनेछ ।
- (ङ) भेन्चर क्यापिटल फण्ड: भेन्चर क्यापिटल फण्ड भन्नाले धितोपत्र सूचीकरण नभएका, सञ्चालनको सुरुवाती क्रममा रहेका वा सञ्चालनको प्रक्रिया अगाडि बढिसकेका वा सञ्चालनमा रहेका नवीनतम ज्ञान, सिप र क्षमता भएका वा नयाँ वस्तु, सेवा, प्रविधि वा बौद्धिक सम्पत्तिसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा नवीनतम उद्यम व्यवसायलाई सञ्चालन गर्न सेयर स्वामित्व, पुजी वा ऋणको स्वस्व भएको उपकरण वा ऋण लगानी गर्ने कोषलाई सम्फनु पर्छ। तर ऋणको स्वस्व भएको उपकरण वा ऋणमा गरिने लगानी रकमको प्रतिशत बोर्डले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

- (च) उद्यम संवर्धन केन्द्र (Business Incubation Center): प्रारम्भिक सोचको चरणमा रहेका स्टार्टअपहरूलाई संवर्धन गर्न स्टार्टअप उद्यमीहरूलाई प्रारम्भिक समयमा ल्याबसहितको अत्याधुनिक कार्यस्थल, कानुनी, प्राविधिक, लेखा, वित्तीय, बजार, वस्तु वा सेवाको विकास र बौद्धिक सम्पत्तिलगायतका विषयमा तालिम तथा प्रशिक्षण सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने केन्द्रलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) मन्त्रालय: मन्त्रालय भन्नाले उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सम्झनु पर्दछ ।

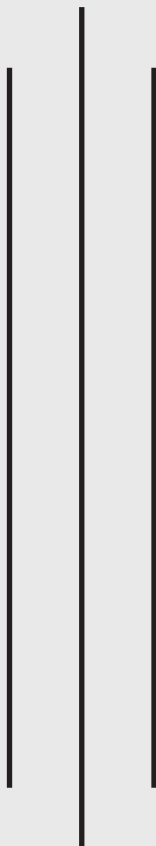
अनुसूची -२

स्टार्टअप उद्यम व्यवसायको प्राथमिकताका क्षेत्र

स्टार्टअप उद्यमको रूपमा देहायका उद्यम व्यवसायलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ:

- (क) कृषि, सिँचाई तथा पशुपन्छीमा आधारित उद्यम;
- (ख) उत्पादनमूलक उद्यम;
- (ग) वन (जडीबुटी, वन पैदावार) मा आधारित उद्यम;
- (घ) पर्यटन प्रवर्धन तथा मनोरञ्जन र अतिथि सत्कारसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ङ) विज्ञान, प्रविधि, सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमा आधारित उद्यम;
- (च) मानव स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित उद्यम;
- (छ) शिक्षा तथा शिक्षण सिकाइसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ज) सहज र सुरक्षित यातायात तथा पारवहन सेवासँग सम्बन्धित उद्यम;
- (झ) पूर्वाधार निर्माण कार्यसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ञ) विद्युतीय सवारी साधन तथा अटोमोबाइलसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ट) परम्परागत तथा ग्रामीण प्रविधिसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ठ) स्थानीय स्रोत तथा साधनमा आधारित उद्यम;
- (ड) सार्वजनिक सेवा प्रवाह, उत्पादन तथा सेवा प्रक्रियामा सुधारसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ढ) खानी तथा खनिजको अनुसन्धान र विकाससँग सम्बन्धित उद्यम;
- (ण) घरायसी वा दैनिक जीवनयापनलाई सरल, सहज, सुरक्षित बनाउन सहयोग पुग्ने प्रकृतिका कार्यसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (त) वस्तु वा सेवाको वितरण प्रणालीसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (थ) परम्परागत पेसा तथा उद्यमको पुनर्जागरणसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (द) खाद्य प्रविधि तथा पोषणसँग सम्बन्धित उद्यम,
- (ध) फोहोरमैला व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित उद्यम;
- (न) मन्त्रालयले तोकेका अन्य उद्यम ।

National Startup Enterprise Policy, 2081 B.S.



Industrial Enterprise Development Institute (IEDI)
Tripureshwar, Kathmandu

National Startup Enterprise Policy, 2081 B.S.

1. Background:

Due to the increasing use of information technology and the emergence of creative thinking in the business sector, the number of entrepreneurs adopting new ways of doing business has been continuously increasing. It is essential to provide the necessary knowledge, skills, and technological support to entrepreneurs who wish to initiate startup-based enterprises or scale up existing startups, as well as to enhance financial access and develop a startup-friendly environment. In light of the above background, a national policy on startups has been formulated to address the existing policy gaps in promoting startups. Through the implementation of this policy, the National Startup Enterprise Policy, 2023, has been issued to create a startup-friendly environment at the federal, provincial, and local levels within their respective jurisdictions, thereby contributing to the economy.

2. Past Efforts

The Fifteenth Periodic Plan 2019/2020 - 2023/2024 has emphasized providing young entrepreneurs involved in startup businesses with the necessary technology, knowledge, and skills to start their ventures, as well as ensuring financial access through the provision of concessional loans. To promote startup businesses, a program was initiated in the fiscal year 2019/2020 to provide young entrepreneurs with concessional loans secured by their projects. All three level Governments, along with the private sector, have been supporting youths with innovative knowledge, skills, and capabilities by providing capital and technological assistance to operate their businesses.

3. Current Status:

Startup enterprises have created a remarkable amount of employment and

have made a significant contribution to the economy. The fact that many of the world's largest companies are associated with information technology underscores the self-evident importance of technology in promoting startups. Asian nations, too, are making rapid progress in the field of startups.

The use and expansion of the internet and smartphones have dramatically increased access to knowledge and information for emerging entrepreneurs, as well as heightened their enthusiasm and attraction toward entrepreneurship. In particular, the development of technology and innovative changes as a result of globalization have inspired young people to start entrepreneurial ventures. Nepali youth are also capable and motivated to leverage the latest global achievements in the field of entrepreneurship promotion. To invest equity or loans in startup businesses, albeit to a limited extent, venture capital firms, private equity entities, and investment companies have been established. To promote startup businesses at the governmental level, various programs related to startups are being conducted through different agencies of the Government of Nepal.

4. Problem, Challenges and Opportunities

The promotion of startup businesses has not been able to reach the desired level due to factors such as the lack of laws to facilitate and regulate startup businesses, ambiguity in the concept and understanding of startups, low presence of potential investors, and insufficient exemptions, facilities, incentives, and encouragement that should be provided by the government and other stakeholders. Programs initiated by the federal, provincial, and local levels to promote entrepreneurs' innovative thinking have not been operated in an integrated and effective manner, the competitive fund (Challenge Fund) announced by the government has not been implemented, there is insufficient seed money to start businesses, and the business incubation centers have not been institutionalized, all of which have hindered the expected growth of startup businesses.

Startup entrepreneurs have not been able to connect with new technologies and market value chains. There is a lack of essential elements for the startup ecosystem, such as mentors, business incubators, accelerators, investors, and mutual coordination and partnerships between startups. The long and complicated processes of obtaining loans from banks and financial institutions, the requirement of collateral, and high interest rates have become obstacles for startups. After the country adopted the federal governance system, the registration of industries and businesses at the provincial and local levels, the establishment of permanent legal and institutional structures, the expansion of the financial sector, the prioritization of enterprise and job creation by the government, the development and expansion of industrial infrastructure, and the technology-friendly nature of the youth workforce all present high potential for promoting startup enterprises.

5. Necessity for the Policy

There is a recognized need for clear guidance to implement the objectives set by the periodic plans, as well as the programs announced through annual policy programs and budgets of Government of Nepal, to transform the innovative ideas and concepts of creative individuals into startup enterprises. It is necessary to systematize the startup programs run in various forms by all three levels of government and the private sector, thereby promoting entrepreneurship and increasing production and creating employment. A separate policy on startup enterprises has become necessary to enhance economic development activities and contribute to building a sustainable and resilient economy.

6. Vision

Development of entrepreneurship through innovative and creative thinking

7. Goal

To create opportunities for production and employment through entrepreneurship.

8. Objectives

The objectives of this policy are as follows:

- 8.1 To build a startup ecosystem that promotes production growth through job creation,
- 8.2 To encourage the establishment and operation of startup enterprises with domestic and foreign investment,
- 8.3 To promote partnerships for the development of entrepreneurship through innovation,
- 8.4 To enhance financial incentives and access to support the growth of startup enterprises.

9. Policy

To achieve the aforementioned objectives, the following policies will be adopted:

- 9.1 To prepare legal, institutional, and other necessary infrastructure to build a startup ecosystem. (Related to Objective 8.1)
- 9.2 To develop entrepreneurship based on startups to increase production through employment creation. (Related to Objective 8.1)
- 9.3 To encouraging domestic and foreign investment to promote startup enterprises. (Related to Objective 8.2)
- 9.4 To foster collaboration among all three levels of government, academic institutions, and the private sector for the development of startup enterprises. (Related to Objective 8.3)
- 9.5 To utilize financial tools to make startup enterprises competitive and robust. (Related to Objective 8.4)
- 9.6 To establishing a separate fund to ensure the availability of resources necessary for the development of startup enterprises. (Related to Objective 8.4)

10. Strategy

- 10.1 To prepare legal, institutional, and other necessary infrastructure to build a startup ecosystem.**

10.1.1 Existing laws related to industrial businesses will be amended,

and new laws will be formulated to make them startup enterprise-friendly.

10.1.2 Institutional arrangements and necessary infrastructure development will be carried out to promote startup entrepreneurship.

10.2 To increase production through job creation by developing startup-based entrepreneurship.

10.2.1 To build a startup ecosystem, the operation of enterprise promotion centers, accelerator programs, supply of resource persons, trainers, and capacity development will be facilitated.

10.2.2 To promote startup enterprises and internalized studies, research, and best practices conducted at regional and international levels.

10.2.3 By promoting startup enterprises, employment opportunities will be created within the country.

10.3 Encouraging domestic and foreign investment for the promotion of startup enterprises.

10.3.1 To promote startup enterprises, amendments will be made to the relevant laws to attract foreign direct investment and investment from non-resident Nepalis, as well as to facilitate the entry of such enterprises into the capital market.

10.4 Collaboration will be established among the three tiers of government, academic institutions, and the private sector for the development of startup enterprises.

10.4.1 Mutual coordination, cooperation, collaboration, and partnerships will be developed between innovation programs run by organizations including the federal, provincial, and local levels, the private sector, financial institutions, universities, and enterprise promotion centers.

10.5 To use financial tools to make startup enterprises competitive and strong.

10.5.1 To promote startup enterprises, financial and non-financial

facilities such as tax exemptions, seed capital arrangements, concessional loans, cash grants for exports, and technical assistance will be provided.

10.6 To arrange a separate fund to ensure the resources required for the development of startup enterprises.

10.6.1 With the objective of providing financial support to entrepreneurs starting enterprises, a separate fund named 'Nepal Startup Fund' will be established.

11. Strategy

11.1 Existing laws related to industrial businesses will be amended and new laws will be formulated to make them startup enterprise-friendly.

11.1.1 Provisions related to startup enterprises will be incorporated into the existing industrial enterprises laws.

11.1.2 Laws will be amended to simplify and ease business registration and exit processes to encourage increment investment in startups.

11.1.3 Amendments will be made to prevailing laws to create a favorable environment for investment in startup businesses through private equity funds, venture capital, and crowdfunding.

11.1.4 Necessary provisions will be made in the Securities Act and other related laws to facilitate the conditions that startup businesses must fulfill to issue primary shares through the capital market.

11.2 Institutional arrangements and necessary infrastructure development will be developed to promote startup enterprise businesses.

11.2.1 To promote startup enterprises, an Innovation Center will be operated, and entrepreneurship promotion programs will be conducted.

11.2.2 Institutional capacity will be developed at the federal, provincial, and local levels to handle the registration, renewal, upgrading, integration, dissolution, and regulation of startup enterprises.

11.2.3 A separate portal named ‘Startup Nepal’ will be developed to promote startup-related activities. Through this portal, online services will be provided to startup entrepreneurs in coordination with startup programs operated by the three tiers of government, academic institutions, universities, and the private sector.

11.2.4 Priority will be given to providing land and infrastructure facilities to startup businesses in industrial villages, industrial zones, special economic zones, and other potential areas.

11.3 Facilitation will be provided to create a startup ecosystem through the establishment of enterprise promotion centers, the operation of accelerator programs, the supply of resource persons and trainers, and capacity development.

11.3.1 Necessary coordination, support, and facilitation will be provided for the establishment of enterprise promotion centers, infrastructure development, financial support, management, and capacity building.

11.3.2 Accelerator programs will be conducted for the upgrading of startups.

11.3.3 Coordination and collaboration will be facilitated between domestic and foreign large companies, universities, financial resource providers, service providers, research-oriented institutions, professional and supporting organizations to build a startup ecosystem.

11.3.4 Support and facilitation will be provided for resource management, supply of trainers, and capacity development to make the startup ecosystem effective.

11.4 Studies, research, and best practices conducted at regional and international levels to promote startup enterprises will be internalized.

11.4.1 Studies and research will be conducted to benefit from established best practices at national, regional, and international levels to promote startup enterprise businesses.

11.4.2 Bilateral, regional, and multilateral dialogue and interaction programs will be conducted to facilitate the exchange of available knowledge, skills, technology, and experiences to develop mutual relationships between startup enterprises in Nepal and other countries.

11.4.3 Participation of startup entrepreneurs in programs related to startup enterprises organized at national and international levels will be encouraged.

11.5 Promotion of startup enterprises will be carried out to create employment opportunities within the nation.

11.5.1 Employment opportunities will be expanded by promoting startup enterprises. Businesses with the potential to create more jobs and upgrade themselves will be encouraged.

11.5.2 Youth returning from foreign employment will be encouraged to utilize their skills, capabilities, capital, and professionalism to create additional employment opportunities.

11.5.3 Concessions and incentives will be provided for the development and use of information technology.

11.5.4 University graduates will be encouraged to establish and operate startup enterprises, thereby promoting youth self-employment.

11.6 To promote startup enterprises, direct foreign investment and investment from non-resident Nepalese will be attracted, and amendments will be made to the relevant laws to facilitate the entry of such enterprises into the capital market.

- 11.6.1 The current minimum investment threshold for direct foreign investment in startup enterprises will be reviewed to encourage such investments.
- 11.6.2 In cases where a startup enterprise fails and faces liquidation or dissolution, a credit guarantee scheme will be introduced to ensure the secure management of investments made by venture capital, private equity, and investment companies.
- 11.6.3 The conditions and process for allowing private equity funds investing in startup industries to enter the capital market will be simplified.
- 11.6.4 In the case of private equity and venture capital, once approval is received to invest in Nepal and the proceeds from foreign investment are reinvested in startup businesses, legal provisions will be made so that the foreign investment limit will not be attracted and approval will not be required.

11.7 Mutual coordination, support, collaboration, and partnership will be developed among innovation programs operated by federal, provincial, and local levels, private sector financial institutions, universities, enterprise promotion centers, and other related institutions.

- 11.7.1 Enterprise promotion centers will be operated at the federal, provincial, and local levels with cost-sharing participation from the private sector, academic institutions, universities, and research organizations.
- 11.7.2 Coordination, collaboration, and partnership will be developed among the three tiers of government for resource management, capacity building, and market access expansion to promote startup enterprises and businesses.
- 11.7.3 Programs for the exchange of best practices, knowledge, and experiences will be conducted between potential entrepreneurs aspiring to start ventures and those who have already achieved success in startups.

11.7.4 Successful startup entrepreneurs, individuals making unparalleled contributions to the development of the startup ecosystem, outstanding enterprise promotion centers, accelerators, and trainers will be encouraged and recognized.

11.7.5 A network will be established to facilitate the exchange of learning among government bodies, academic institutions, universities, and research and development organizations involved in activities related to startup and enterprise promotion centers for the advancement of startup enterprises.

11.8 To promote startup enterprises, financial and non-financial facilities such as tax exemptions, provision of seed capital, subsidized loans, cash grants for exports, and technical assistance will be provided.

11.8.1 Clear legal provisions shall be arranged for exemption, facilities, concessions and encouragement provided to startups entrepreneurs.

11.8.2 Infrastructure development and financial assistance will be provided to upgrade the operations of existing startups, thereby promoting business development and expansion.

11.8.3 Fees and charges levied on the registration, renewal and registration of industrial property of startup enterprises will be exempted.

11.8.4 Legal reforms will be made to exempt capital gains tax for a maximum period of five years from the date of initial investment, if the founders of startup enterprises, as well as angel investors, venture capitalists, and equity investors, wish to sell their shares registered in their names.

11.8.5 To promote startup enterprises, seed capital, human resource development. Consulting and technology support, concessional loans, cash subsidies for exports, and other facilities provided to enterprises will be provided.

11.8.6 Provision will be made to exempt income tax for ten years after the establishment of a startup enterprise.

11.8.7 In order to facilitate the management of financial resources in startup businesses, arrangements will be made to provide loans at concessional interest rates from banks and financial institutions, as well as to invest a certain percentage of the loans provided by banks and financial institutions in startup enterprises.

11.9 With the objective of providing financial support to entrepreneurs engaged in startup enterprises, a separate fund named the “Nepal Startup Fund” will be established.

11.9.1 The Government of Nepal will establish a separate fund named “Nepal Startup Fund” at the federal level for the purpose of providing financial support to startup entrepreneurs.

11.9.2 Concessional startup loans will be made available to startup enterprises from the Nepal Startup Fund, secured against project collateral. Arrangements will be made to channel investments for the promotion and development of startups by the federal government and development partners through the Nepal Startup Fund via a single-window system.

11.9.3 A certain percentage of the amount required for commercial testing of innovative thinking, potential for rapid growth or expansion of the business, quality of goods and services produced, and market access in the project proposals submitted by potential startup entrepreneurs on the basis of competition will be provided by the Startup Fund.

11.9.4 When determining the areas of expenditure for corporate social responsibility that industries, as specified under the prevailing Industrial Enterprises Act, must undertake from their net profits earned each fiscal year, the Nepal Startup Fund will also be included as one of the areas.

11.9.5 Provincial governments and local levels may establish startup funds within their respective jurisdictions and operate startup enterprise promotion programs.

12. Institutional Arrangement

12.1 Nepal Startup Council

To promote and develop startup enterprises, to address issues encountered in operation of startup enterprises, and to establish the concept of startup among new entrepreneurs and the youth, there will be a Nepal Startup Council under the chairmanship of the Minister of Industry, Commerce and Supplies:-

- | | |
|--|--------------|
| (a) Minister, Ministry of Industry, Commerce, and Supplies | -Chairperson |
| (b) Member, National Planning Commission (responsible for the industry sector) | -Member |
| (c) Governor, Nepal Rastra Bank | -Member |
| (d) Secretary, Ministry of Industry, Commerce, and Supplies (responsible for industry) | -Member |
| (e) Secretary, Ministry of Finance | -Member |
| (f) Secretary, Ministry of Agriculture and Livestock Development | -Member |
| (g) Secretary, Ministry of Education, Science and Technology | -Member |
| (h) Secretary, Ministry of Labor, Employment and Social Security | -Member |
| (i) Secretary, Ministry of Youth and Sports | -Member |
| (j) Secretary, Ministry of Forests and Environment | -Member |
| (k) Provincial Secretary, Ministry responsible for the industry sector from all seven provincial governments | -Member |
| (l) President, Federation of Nepalese Chambers of Commerce and Industry (FNCCI) | -Member |
| (m) President, Confederation of Nepalese Industries (CNI) | -Member |
| (n) President, Federation of Nepal Cottage and Small Industries (FNCSI) | -Member |

- (o) President, Federation of Women Entrepreneurs Nepal -Member
- (p) Among the individuals active in the field of startups and entrepreneurship, two experts, including one woman nominated by the ministry -Member
- (q) Division Chief, Industrial and Investment Promotion Division, Ministry of Industry, Commerce, and Supplies -Member
- (r) Executive Chief, Industrial Enterprise Development Institute -Member Secretary

12.2 Other Provisions Related to the Nepal Startup Council

- (a) If deemed necessary, the Council may invite relevant subject matter experts, representatives of academic institutions, other private sector organizations, any official or authorized employee of the Government of Nepal or the Provincial Government to attend the committee meeting.
- (b) The Council's meeting may be convened at any time as per necessity.
- (c) The Member Secretary of the Council, in consultation with the Chairperson, shall determine the agenda to be presented at the meeting and ensure that all members are informed of it at least twenty-four hours prior to the meeting.
- (d) If any member has a personal interest or stake in any agenda item presented for decision at the Council's meeting, that member shall not participate in the decision-making process related to that agenda item.
- (e) The Council may form committees or sub-committees, as needed, from among its members, including experts, for the purpose of study, research, or specific objectives related to startups.
- (f) Decisions made by the Council shall be certified and documented by the Chairperson and the Member Secretary.
- (g) The secretariat of the Council shall be located at the central office of the Industrial Enterprise Development Institute in Kathmandu.

- (h) Other procedures related to the Council's meetings shall be as determined by the Council itself.

12.3 Functions, Duties, and Powers of the Nepal Startup Council The functions, duties, and powers of the Nepal Startup Council shall be as follows:

- (a) To review, reassess, and recommend timely improvements to policies related to startup enterprises, propose the formulation of acts and regulations to the Ministry, and provide policy-level facilitation and guidance for their implementation.
- (b) To enhance the effectiveness of the startup policy implementation by promoting coordination, facilitation, and increased cooperation among stakeholders.
- (c) To assign targets to entities working on startups in various sectors/sub-sectors, conduct or facilitate reviews of the same, and provide suggestions to the Government of Nepal based on an overall evaluation and assessment of those sectors.
- (d) To mobilize resources for the operation of the Nepal Startup Fund.
- (e) To carry out other necessary tasks related to startups.

12.4 Nepal Startup Board: To achieve the overall objectives of this policy, operate necessary programs, create a startup-friendly environment, and encourage innovation, a Nepal Startup Board will be established at the national level as follows:

- (a) Executive Chief, Industrial Enterprise Development Institute –Coordinator
- (b) Deputy Director, Nepal Rastra Bank –Member
- (c) Two individuals, including at least one woman, nominated by the Board to represent organizations working in the startup sector –Members
- (d) Two individuals representing commercial banks, as nominated by the Board –Members

- (e) Two experts actively involved in the study, teaching, and research of entrepreneurship and innovation at universities –Members
- (f) An officer designated by the Coordinator from the Industrial Enterprise Development Institute –Member Secretary

If deemed necessary, the Board may invite representatives from umbrella organizations related to the industry and commerce sector responsible for startups, as well as experts in the startup field, to attend the Board’s meetings.

12.5 Functions, duties and powers of the Nepal Startup Board: The functions, duties and powers of the Nepal Startup Board shall be as follows:

- (a) To formulate and make recommendations to the Ministry on the formulation and revision of policies, laws and standards;
- (b) To determine criteria for the selection of startup enterprises, publish information, select and recommend enterprises;
- (c) To facilitate the establishment of innovation and enterprise promotion centers and to classify and certify accelerators;
- (d) To determine the criteria and qualifications of trainers to train startups, to certify, accredit trainers and to classify excellent trainers;
- (e) To facilitate and coordinate the capacity building of startup oversight bodies of provincial governments, local governments, private sector and academic institutions and enterprise promotion centers, accelerators, trainers and other partners;
- (f) To facilitate and encourage academic institutions or industry-related enterprises to act as accelerators;
- (g) To coordinate the necessary operations and resource management of the Nepal Startup Fund.
- (h) To resolve complaints and problems related to facilities and concessions in the startup sector.

- (i) To perform work as a central body to operate a conducive environment for startups.
- (j) To report to the Ministry on the work carried out by the Board.

13. Financial Aspects

The Nepal Startup Fund will have funds received from the Government of Nepal and funds received from foreign aid with the consent of the Ministry of Finance. All three levels of government will be able to arrange budgets for their respective areas of work to implement the policy.

14. Monitoring and Evaluation

A work plan will be prepared and implemented to facilitate the implementation, monitoring and evaluation of the policy. The Ministry of Industry, Commerce and Supplies will be responsible for monitoring and evaluating the status of the implementation of this policy, the expected results and whether the objectives have been achieved. A participatory monitoring system will be adopted for monitoring and evaluation. This policy will be reviewed every five years. Monitoring and evaluation of startup enterprises at the provincial and local levels can also be done by the relevant provincial and local levels.

15. Risk

Although the contribution of startup enterprises to the economic development of the country is important, if attention is not paid to issues such as law formulation, amendment and revision, effectiveness of startup infrastructure and environment, government priorities, guarantee of funds in Nepal Startup Fund, and effectiveness of startup implementation campaigns, the implementation of the presented policy may be at risk.

Schedule-1

Definition of terminology related to startups

(a) Startup enterprise: An enterprise that is operated as a business using innovative research and creative thinking in the development, production, operation and distribution of goods, services and processes and has the potential for upgrading is called a startup enterprise. A startup enterprise is an enterprise or business that uses information technology and creative thinking. A startup enterprise has the following characteristics:

- i. The enterprise business has not been registered for more than ten years,
- ii. It has been registered as a private firm, partnership firm, company or cooperative organization with the industry registration body
- iii. The annual turnover in any financial year after its establishment has not exceeded fifteen crores,
- iv. It has started a new enterprise business without merging or merging with a previous enterprise business;
- v. It has the potential for rapid growth by transforming innovative and creative thinking into an enterprise business.

(b) Crowdfunding: Crowdfunding is the act of raising funds from many people in the form of small amounts and short-term donations or financial support for a specific purpose. Such funds are usually raised online from family, friends, consumers and investors.

(c) Accelerator programs: These programs provide all kinds of support to startups that have already started their business and have the potential to grow in the future but are currently in a sick state and have low production.

(d) Private equity fund: A private equity fund is a fund that invests in equity or debt instruments or other instruments related to equity or equity capital, or a fund that invests in accordance with the wishes of the partners of the investing company, in order to achieve the objectives of the startup enterprise. The percentage of the investment amount to be made in debt instruments or loans will be as specified by the board.

(e) Venture Capital Fund: Venture Capital Fund means a cooperative that invests in equipment in the form of shares, capital or loans to operate businesses or innovative enterprises that are not listed on the stock exchange, are in the initial stage of operation or have advanced in the process of operation or have the latest knowledge, skills and capabilities or are related to new goods, services, technology or intellectual property or to operate a business or a new enterprise business. However, the percentage of the investment amount in equipment or loans in the form of loans shall be as prescribed by the Board.

(f) Business Incubation Center: A center that provides training and training services to startup entrepreneurs in the early stages of development, including a state-of-the-art workplace with a laboratory, legal, technical, accounting, financial, marketing, development of goods or services and intellectual property.

(g) Ministry: Ministry means the Ministry of Industry, Commerce and Supplies.

Schedule-2

Priority Areas of Startup Enterprise Business

Special priority will be given to the following enterprises and businesses as startup enterprises:

- (a) Agriculture, irrigation and livestock-based enterprises:
- (b) Manufacturing enterprises;
- (c) Forest (herbs, forest products)-based enterprises:
- (d) Tourism promotion and entertainment and hospitality-related enterprises;
- (e) Science, technology, communication and information technology-based enterprises:
- (f) Human health service-related enterprises:
- (g) Education and teaching-learning-related enterprises:
- (h) Enterprises related to easy and safe transportation and transit services:
- (i) Enterprises related to infrastructure construction work:
- (j) Enterprises related to electric vehicles and automobiles;
- (k) Enterprises related to traditional and rural technology:
- (l) Enterprises based on local resources and means:
- (m) Enterprises related to public service delivery, improvement in production and service processes:
- (n) Enterprises related to research and development of mines and minerals:
- (o) Enterprises related to tasks that help make household and daily life simple, easy and safe:
- (p) Enterprises related to the distribution system of goods or services:
- (q) Enterprises related to the revival of traditional professions and enterprises:
- (r) Enterprises related to food technology and nutrition,
- (s) Enterprises related to waste management;
- (t) Other enterprises specified by the Ministry.



औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान

त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं, फोन नं.: ५३६१३३५, ५३६१४६५, ५३६६१६२/३

E-mail: ed@iedi.gov.np, info@iedi.gov.np, www.iedi.gov.np